

СТАНОВИЩЕ

за дисертация на Теодора Велева Ризова на тема „Управление и организация на използването на минералните водни лечебни ресурси на България за здравен туризъм” за присъждане на ОНС „доктор”

от доц. д-р Михаил Евтимов Михайлов - НБУ

Теодора Ризова е асистент по туризъм в департамент „Бизнес администрация“ на НБУ. Тя е докторант на самостоятелна подготовка в направление 3.7 Администрация и управление на НБУ в Докторска програма ” Бизнес администрация”.

Теодора Ризова преподава в НБУ от девет години и е програмен директор на програми по туризъм и бизнес администрация - РО и ДО. През този период ас. Ризова активно участва в преподавателската, научно-изследователската и административната дейност на департамента и университета. Обучител е по ОП ”Управление на човешките ресурси” за насърчаване и развитие на кадрите в туризма на общини” Приморско” и ”Царево” (Бургаски регион).

На асистент Ризова са присъдени редица награди като лектор по проблемите на туризма - почетен лектор на Синия клъстер на Международен воден мост на ООН за 2012 г. и „Златен приз“ за 2012 г. на МИЕТ за висок професионализъм при обучаване на кадрите в туризма.

Обща оценка на дисертационния труд

Предоставеният за становище дисертационен труд е в обем 169 страници, структуриран в пет глави, включително уводна глава и заключение. Ползваната и цитирана литература е 85 библиографски единици, като 16 от тях са на английски език и 28 са Internet източници. Разработена е под научното ръководство на доц. д-р Иван Боевски. Изследваната тематика е в интердисциплинарната област между здравеопазване, туризъм и балнеология, а методологията е свързана с теорията на управлението. Заложените в изследването цели и задачи са постигнати. В подкрепа на предложения дисертационен труд са седем публикации на автора в сериозни научни издания. Прави впечатление, че при критичните анализи на различните проблемни области, проличава както личното мнение на автора, така и неговите предложения за усъвършенстване.

1. Актуалност на тематиката Докторската теза е актуална и значима. Тя има ясна методологична и предметна насоченост (научна област), в рамките на която могат да бъдат определени

приносител на дисертанта, Значимостта на разработката се потвърждава от факта, че хидроминералните ресурси и здравният туризъм са фактори и стратегически потенциал за развитието не само на туризма, но и на социално икономическото развитие на страната.

2. Цели на разработката

Целите на дисертацията са представени в увода по следния начин:

1. Изследване на състоянието и степента на използване на минералните водни ресурси за целите на здравния туризъм.
2. Набелязване на основните механизми за повишаване на ефективността от използването на минералните води, което предполага:
 - подобряване на техническото и технологично ниво на използването на минералните води;
 - подобряване на общите условия (нормативни и социални) при използването на минералните води за нуждите на здравния туризъм;
 - подобряване на системата на обслужването на туристите, както и повишаване на качеството на медицинските и другите здравни услуги;
 - подобряване на нивото на самоорганизация на стопанските субекти, които осъществяват управлението на минералните води за нуждите на здравния туризъм.

На поставените цели съответстват и задачите на изследването.

3. Предмет на изследване

Предмет на изследването са ресурсите, необходими за здравен туризъм - хидроминералните води (студени и термални), както и находищата на лечебна кал. Разгледани са и са отразени онези аспекти на управлението, които са непосредствено свързани с използването на този тип ресурси в туристическата практика.

4. Методология на изследването

При разработването на дисертационния труд е използван богат инструментариум, който включва редица методи и подходи за изследване и анализ на обекта.

Синергичният метод, който позволява изследването на тези трудно съчетаеми, а понякога и противоречиви подсистеми на здравния туризъм. От една страна, той отразява влиянието на отделните фактори върху предлаганата туристическа услуга, а от друга - показва общия ефект от тяхното използване както за

туристическите предприятия, така и за туристите, потребители на този продукт. Този подход позволява на дисертантката да съчетае, от една страна, системната свързаност на различните елементи на здравния туризъм, а от друга - диверсификацията, характерна за сферата на туризма, развиващ се на пазарни принципи. За тази цел е използван системният подход.

При третата глава е използван методът контент-анализ за анализ на правната рамка, засягаща използването, опазването и управлението на минералните водни ресурси.

В последната – пета глава, е приложен ситуационният анализ на управленския модел за използване на минералните води за нуждите на здравния туризъм, както и анализ на данни от социологическо проучване в три обекта.

5. Структура на дисертационния труд

В първата глава се прави общ преглед на „макрорамката” на използването на минералните водни ресурси за нуждите на здравния туризъм. обосновава се използването на системния подход, който да позволи управлението на отделните елементи на туристическата дейност да бъдат съгласувани по между си, а общият ефект от съгласуваността на действията да се изрази в повишаване на нивото на конкурентноспособност на предприятията от отрасъла.

Разгледана е Националната стратегия за устойчиво развитие в частта ѝ за здравния туризъм и са посочени основните положителни и отрицателни страни, както и мерките, които е необходимо да се предприемат, за да се развие устойчив здравен туризъм. В тази глава е представен анализ на системния подход към използването на минералните води за здравен туризъм, както и основните програми, свързани с развитието на тези туристически ресурси.

Като примери за регионално развитие са дадени стратегиите на град Кюстендил (2005 - 2015) и на община Велинград (2007 - 2013).

Втората глава на изследването е посветена на описанието на минералните водни ресурси, намиращи се на територията на нашата страна, които могат да бъдат използвани за целите на здравния туризъм. Обоснован е активният подход към използването на природните ресурси като основен елемент на туристическия продукт. Анализирани са характеристиките на природните ресурси на България, а минералните водни ресурси са разгледани като елемент на природния комплекс, който на свой ред е непосредствено свързан с нивото на обслужване, инфраструктурните възможности, логистиката и други елементи на съответния туристически продукт.

В третата глава на изследването е направен контент – анализ на правната рамка на използването, опазването и управлението на

минералните оди, която определя основните изисквания, свързани с екологията и социалния компонент на туристическата дейност. Направен е критичен анализ на действащата нормативна уредба и са изтъкнати нейните слабости. За тяхното преодоляване дисертантката предлага да се изработи и приеме Закон за минералните водни ресурси.

В четвъртата глава на изследването се разглеждат иновациите като фактор за: повишаване на конкурентноспособността на обектите, в които намира приложение здравния туризъм и като елемент на синергетичната система на здравния туризъм. Разгледана е взаимната връзка между иновационния и синергетичния подход, използвани в здравния туризъм. Направена е типологизация на иновациите и приложението им в областта на туризма, като основно място в главата заема анализът на иновациите в здравния туризъм. Сериозно внимание в тази глава на изследването е отделено на рисковете, които може да намерят място при реализирането на иновациите в областта на здравния туризъм и съответно използването на минералните водни ресурси за тези цели.

Петата част на изследването разглежда моделите на управление на минералните водни ресурси, както и възможностите, които предоставя синергетичният подход при подобряване на управлението в този сектор. Използван е ситуационният анализ, за да се разкрият силните и слабите страни на управлението, както и факторите, които оказват въздействие върху неговите качествени компоненти.

В този раздел са включени и данните от изследването на конкретните туристически обекти на територията на нашата страна. Анализът на използвания управленски модел се основава на изследване, проведено през септември 2012 г. в три туристически обекта на територията на страната – Грандхотел Поморие, „Стримон спа-клуб“ Кюстендил и Спа-хотел „Медикус“ Вършец.

В раздела са разработени възможни стратегии на развитие на управлението на минералните водни ресурси за нуждите на здравния туризъм като са предложени насоки за неговото усъвършенстване

В заключението на дисертационния труд са посочени основните изводи, разгледани са основните парадигми в развитието на използването на минералните водни ресурси за нуждите на здравния туризъм, както и условията, при които могат да бъдат реализирани иновационните подходи в това развитие.

6. Приноси в дисертационния труд и препоръки към докторанта

Разработката е актуална и значима и има редица теоретико-методологични и практико - приложни приноси. Като съществени такива, могат да бъдат посочени:

1. Силна страна и принос в дисертационния труд е използваната методология. Системният подход позволява на дисертанта да открие структуроопределящите компоненти на здравния туризъм – хидроминералните ресурси, специализирания персонал и курортнотуристическа база. Използваният „синергичен подход“ е по-скоро ефект от функционирането на посочения модел и при правилен мениджмънт и целесъобразен синергията би се получила от взаимодействието на отделните структурни компоненти на системата.

2. Най-същественият принос в дисертационния труд е аргументираното предложение за разработване и приемане на Закон за минералните водни ресурси. И това е не само предложение, а отразява визията и стратегическото мислене на ас. Теодора Ризова по изследваната тематика. Направен е обширен критичен анализ на съществуващата нормативна уредба, анализирани са ефектите и недостатъците от нейното приложение – фрагментарност, липса на системност, недостатъчната правна тежест и сила на приложение на подзаконовата нормативна уредба. Дисертантката предлага и се обосновава за включването в правния мир на понятието „природен комплекс“. Препоръка към този раздел е да се направи по-ясна и отчетлива систематизация на съществуващата нормативна уредба в съответствие с използвания системен подход и структуроопределящите компоненти на здравния туризъм – ресурси, организация, продукти, клиенти.

3. Съществен принос на дисертацията е предложеният Управленски модел за използване на минералните водни ресурси за нуждите на здравния туризъм.

Силни страни на дисертационния труд още са:

1. Обработката и анализът на значителна по количество информация (нормативна уредба, туристически потенциал, класификация на хидротермалните ресурси и др.)

2. Тезите на Управленския модел за използване на минералните водни ресурси са подкрепени с емпиричен материал от социологическо изследване, проведено в три обекта.

Социологическото изследване е авторско и в приложение към дисертацията са представени анкетните карти към клиенти на туристическите обекти, персонала, които провежда СПА

технологиите и към служителите в общинската администрация работещи в областта на туризма.

Имайки предвид актуалността на разработката и научно-методологическите и практико-приложните приноси в нея, предлагам, след отразяване на целесъобразните от гледна точка на дисертанта препоръки, ас. Теодора Ризова да бъде допусната до защита на дисертационния труд.

17.05.2013г

доц.д-р Михаил Михайлов: